

Učiteljski Tovariš.

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Prevarane nade! — Tržaško slovensko šolsko vprašanje. — Isti smotri. — Pisarna za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

Prevarane nade!

Deželni zbor kranjski je po kratkem zasedanju — zaključen. Ta vest nam je došla dne 18. t. m.

Kranjsko učiteljstvo je bridko varano v svojem pričakovanju. Dobilo je s tem tak hud udarec, da ga ne more molče spraviti in brez ugovora dalje prenašati silne krivice, ki se mu je zgodila!

Kdor je zakrivil, da je kranjski deželni zbor zaključen, ne da bi se samo dotaknil regulacije učiteljskih plač, je zakrivil nedopusten greh in večno prokletstvo naj bo plačilo njegovi ostudnoumazani duši!

Ne imenujemo tu nobene osebe in nobene stranke, a vsakdo izmed naših bralcev ve, na kateri strani je krivda in komu bodi prokletstvo, ako ni že sama pravičnost božja zavrgla trpečega našega učiteljstva!

Sveto prisegamo, da se bo prevarano učiteljstvo krvavo maščevalo, ko pride doba in ko bo treba polagati račune!

Mi imamo čiste roke! V svojem listu smo nešteto krat in z resničnimi primeri označili bedo učiteljstva. Opozorili smo brezštevilkokrat vse poklicane kroge na žalostno dejstvo, da preti našemu šolstvu in učiteljstvu žalostna poguba, ako mu hitro in izdatno ne pomorejo iz prežalostnih materijalnih razmer. Takisto je govorilo učiteljstvo samo na shodih in v peticijah. Toda — zaman! Danes imamo prepričanje, da hočejo gotovi ljudje naš stan na vsak način pritirati do obupnosti in ga s stradanjem in gladom uničiti telesno in duševno.

To je ostuden roparski napad!

Obup pa napravlja tlačenegega trpina močnega, neustrašenega in brezobzirnega, saj če izgubi tudi še to, kar ima, ne izgubi dosti: košček beraštva več ali manj!

Kaj sedaj? — Kdo naj z besedo pomiri do skrajnosti razjarjene duhove, ko je vsakemu očitno, da mu odrekajo zaslužek in da z brezprimerno hudobnostjo greše proti § 55. drž. šol. zakona?!

Kaj je sedaj naša naloga, to vedo že nekateri, ki smo se domenili ž njimi. Vabimo vse učiteljstvo, naj nam nemudoma naznani svoje misli, da zastavimo takoj vse svoje moči in da rešimo, kar se še da rešiti!

Ne bojte se nobenega osebnega napada, ne bojte se težkih naporov: z odločnostjo in neustrašenostjo moramo vsi v boj za svoje pravice, v boj za kruh in obstanek!

Tržaško slovensko šolsko vprašanje.

Kakor znano, je naučno ministrstvo leta 1902. razsodilo, da tržaška občina ni dolžna ustanoviti slovenske ljudske šole v mestu. Proti tej razsodbi se je pritožilo 116 tržaških Slovencev na upravno sodišče, ki se je bavilo s to pritožbo dne 7. t. m. Po večurni razpravi je sodišče razsodbo naučnega ministrstva kot neutemeljeno zavrglo. Sodni dvor je izjavil v utemeljevanju, da je za ustanovitev slovenske šole v Trstu odločujoč § 59. drž. šol. zakona, ki so ga izdali tudi za Trst, ki določa, da morajo šole ustanavljati povsod tam, kjer je v okolišju ene ure pet let povprečno najmanj 40 šoloobveznih otrok. Ako so ti pogoji, ki se morajo deloma šele dognati — kakor da bi že ne bili dognani! — mora tržaška občina ustanoviti v mestu slovensko ljudsko šolo. S tem je nad dvajsetletni boj za slovenske ljudske šole v Trstu končno dobojevan s sijajno zmago. Predsedoval je tej seji upravnega sodišča grof Schönborn, poročevalec je bil dvorni svetnik Truksa; pritožbo je pa osebno zastopal tržaški odvetnik dr. Gustav Gregorin, ki ima največ zaslug za tako rešitev tržaškega slovenskega šolskega vprašanja. Tržaško občino je zastopal dunajski advokat dr. Gross, ki mu je služil za informatorja g. Rozzo, asesor tržaškega magistrata.

Po prečitaniu obširnega in temeljitega referata so govorili dr. Gregorin v imenu pritožiteljev. Odgovarjal mu je najprej vladni zastopnik in potem zastopnik občine. Obema je repliciral dr. Gregorin, ki mu je še dupliciral vladni zastopnik.

Vladni zastopnik je zastopal načelo, da na podlagi zakona ne more siliti občine, da ustanovi šolo v mestu, a priznal je opetovano, da razlogi pravičnosti govore za tako šolo. Dr. Gross se je postavil na stališče, da je pritožba nedopustna ter da bi se morala kar naravnost odbiti, ker gre v tem slučaju za svobodno prepričanje oblasti o potrebi zahtevane šole.

Po 1¹/₂urnem posvetovanju je izreklo upravno sodišče razsodbo, s katero je uničilo napadani odločbi kot nezakoniti.

V razlogih je izreklo upravno sodišče važno načelo, da državni šolski zakon, ki je bil izdan za vso državo, ne potrebuje za svojo veljavnost posebnega izvršilnega zakona ter da velja sam obsebi tudi za Trst. § 59., ki določa, da se ima povsod ustanoviti ljudska šola, kjer taka šola ne obstoji, velja torej tudi za Trst ter je imelo namestništvo razsojati o zahtevi prositeljev na podlagi tega § v zvezi s členom 19. osnovnih državnih zakonov po analogiji z drugimi podobnimi zakoni in z ozirom na posebne razmere, v prvi vrsti na težavo dohoda do okoliških šol in na prostor v bližnjih okoliških šolah, s katerimi vprašani se namestništvo ni pečalo, kakor bi se moralo pečati!

Na trnjevi poti do narodne šole v Trstu so torej tržaški Slovenci dosegli neprecenljiv uspeh. Upravno sodišče je izreklo svojo razsodbo, ki pomenja ostro obsodbo krivičnega in nezakonitega postopanja tržaškega namestništva in za njim stoječega ministrstva!

Ta boj je trajal dvajset dolgih let, kar je pač preznačilno za naše razmere!

Trud dr. Gregorina, njegovo na neovržno logiko in poznavanje dotičnih šolskih zakonov opirajoče se dokazovanje o krivičnih nazorih političnih oblastev sta izvojevala sijajno zmago nad očitim sovraštvom naših narodnih nasprotnikov in nad le predobro znanim sovraštvom avstrijske birokracije nasproti slovenskim kulturnim željam in potrebam. Šele dr. Gregorin je na podlagi natančnega statističnega materijala opozoril na načelno razliko v Trstu med mestnimi in okoliškimi šolami in je dokazal nepobitno in z zakonom v roki, da je to krivica in le posledica šovinizma na italijanski, a očitne nedobrohotnosti na vladni strani, ako se mestnim Slovincem odreka šola in ako bi jih hoteli goniti v okoliške šole. V veliko zadoščenje mora biti dr. Gregorinu, da je upravno sodišče, ta najvišji forum v državi, s svojo razsodbo sankcioniralo tisto stališče, ki ga je dr. Gregorin zastopal od prvega začetka. A poleg tega je tudi državno sodišče izrečno pribilo v svoji razsodbi kako krivično znajo avstrijske oblasti tolmačiti državne temeljne zakone, kadar gre za slovensko stvar!

Že v tem samem konstatiranju je za tržaške Slovence moralen uspeh. Ali tudi in merito jim je izvojeval dr. Gregorin važen uspeh, ki jih je izdatno približal k smotru.

Upravno sodišče je zavrglo razloge, s katerimi sta magistrat in vlada odrekala šolo, in to je gotov uspeh, časten in lep!

Sedaj morajo tržaški Slovenci začeti iznova. Ali po razsodbi upravnega sodišča so odstranjene največje ovire in sedaj je tržaških Slovencev razumno lahka naloga le ta, da v zmislu § 59. drž. šolskega zakona dokažejo predpisano petletno število otrok.

A ni le vztrajnim in idealno-narodnim slovenskim Tržčanom olajšana naloga, ampak tudi za vlado je situacija glede na to šolsko vprašanje popolnoma izpremenjena. Ona ima sedaj svobodno roko in jako lahko nalogo, ker ji ni treba več gledati na drugo, nego na razsodbo najvišje inštanca, ki ji jasno kaže pot, po kateri ima hoditi. Ona ima sedaj stvar v rokah. Čim so Tržčani dokazali od zakona zahtevano število otrok, vladni odlok sploh ne more biti drugi, nego da ukaže magistratu tržaškemu ustanovitev potrebnega števila slovenskih šol!

Novi namestnik princ Hohenlohe pa ima tu lepo priliko, da pokaže, v koliko je opravičen glas o njegovi veliki pravicoljubnosti in nepristranosti!

Isti smotri.

Nižjeavstrijski deželni zbor je ravnokar sprejel dva jako značilna predloga.

Prvi predlog se tiče razširjenja meščanskih šol iz treh razredov na štiri; drugi predlog se pa tiče poldnevnega pouka na ljudskih šolah.

Prvi predlog se torej tiče razširjanja meščanskih šol. Kakor znano, je naučno ministrstvo dovolilo, oziroma odredilo, da naj se trirazredne meščanske šole razširijo v štiri-razredne. Imenovani deželni zbor je v svoji večini zavrgel stavljeni predlog pač pa sprejel predlog, da naj ostane meščanska šola na isti stopnji kakor je sedaj. — Argumenti, ki so jih navajali proti razširjanju meščanskih šol, so bili gorostasni, lahko bi jih imenovali naravnost smešne. Med drugim so tudi poudarjali, čemu naj se razširjajo meščanske šole, ko še ljudske šole ne dosežajo svoje naloge! Ali glavna ost je bila pa pač obrnjena proti onemu učiteljstvu, ki stoji v naprednem taboru in ki noče kloniti tilnika Luegerjevi komandi. Seveda, kar je izobrazenejšega učiteljstva — in med temi je do 90% usposobljenih za meščanske šole — stoji v naprednem taboru, ostali duševni omejevalci pa hite slepo čez drn in strn za Luegerjevo gardo. In — »maščevanje je sladko.«

Na Nižjeavstrijskem primanjkuje zaradi antisemitske gonje in zavoljo slabega gmotnega položaja ravnotako učiteljstva kakor na Kranjskem.

Deželnozborni večini je to pomanjkanje kaj dobro došlo. Ker se je pričelo tudi na Nižjeavstrijskem daniti in se že porajajo znaki, ki prete zatemniti »vzor-katolika« dr. Luegerja, je prišel Luegerjeva desna roka, znani prijatelj ljudskega učiteljstva dr. Gessmann, do sklepa, da se mora ljudstvo vzdržati na čim nižji stopnji izobrazbe ker le tedaj se bo brezpogojno vdajalo Luegerju, Gessmannu in drugim političnim pobožnjakom.

Zato se glasi njih zahteva, da naj se na vseh onih večrazrednicah, kjer primanjkuje učiteljev, uvede poldnevni pouk, a za ta pouk se nagradi učiteljstvo posebej!

Dr. Gessmann je s tem predlogom dognal dvojno. Prvič ostane preprosto ljudstvo na oni stopnji izobrazbe, na kateri jo želi imeti ravno stranka, kjer dominuje trojica Lueger-Gessmann-Scheicher in drugič se s tem zopet zavleče regulacija učiteljskih plač, zakaj te se boji antisemitska stranka bolj kakor pes palice, dobro vedoč, da izgubi takoj zaslombo še v onem delu učiteljstva, kjer jo sedaj ima, kakor hitro uredi finančno njih stanje.

In to so jako značilni simptomi!

Kakor znano, ima v deželi Nižjeavstriji ogromno večino ravno antisemitska stranka, ki je pravapravcata zastopnica internacionalnega klerikalizma v civilni opravi. In Lueger, vzor našim klerikalcem, se klanja popolnoma istemu mamonu, kakor naši klerikalci; zasleduje popolnoma iste smotre kakor naši klerikalci, ne samo kar se tiče gospodarskih teženj, temveč tudi, kar se tiče šolstva sploh.

In temu se ne smemo čuditi! Klerikalizem je v svojem delovanju dosleden in dosleden mora tudi biti, ako hoče do-

seči oni smoter, ki ga je napisal na svoj prapor. Suprema lex je pač ta, da stremi po gospodstvu v vseh stvareh, kjer pa tega ni, pa kriči, kakor je nekoč Rokitsky zaklical škofom v gosposki zbornici: »Die Kirche hat das Eigentümliche, daß sie nach Herrschaft strebt und sich für verfolgt hält, wo sie nicht herrschen darf.«

Da se nam pa ne bo očitalo, da so le fraze, kar trdimo glede sličnosti delovanja antisemitske recte klerikalne stranke na Nižjeavstrijskem in slovenske klerikalne stranke, hočemo navesti le nekaj primer v dokaz.

Kakor hujska antisemitska nižjeavstrijska stranka med preprostim ljudstvom proti učiteljstvu, ravnotako zvesto jo posnema slovenska klerikalna stranka.

Kakor se krčevito brani Luegerjeva stranka povišati učiteljstvu plače, takisto dela naša klerikalna stranka. Zakaj, ko bi ji bilo do izboljšanja, bi gotovo takih dvoreznih predlogov ne sprejemala in takisto bi slednja ne stavila tako otročje naivnih predlogov v kranjskem dež. zboru, kakor jih je stavila glede tepenega kadetka ter s tem ne zadržavala rednega funkcioniranja deželnega zbora. Kranjska klerikalna stranka dobro ve, da s takimi abotnimi nujnimi predlogi, kakršna sta bila ravno onadva o streljanju v kazino in o klofutanju mlečnozobega kadetka, ne bo pomagano ne slovenski narodnosti ne učiteljstvu, za katero je ubogi Šuklje toliko noči prebdel, ko je pisal v potu svojega obraza znane vodene članke, še manj pa kranjskemu kmetu, ki čaka težkega srca rešitve iz svojega bednega stanja. V kalnem je dobro ribariti.

In kar stremi doseči antisemitska dunajska stranka glede šolstva, o tem že čvrče klerikalni vrabci po vseh slovenskih slamnatih strehah. Spomnimo se le predloga starega Pfeiferja o poldnevem pouku in njegovih zagovornikov. In kje so vsi oni članki, ki so zagledali ravno v tem predmetu beli dan v slovenskih klerikalnih listih in lističih. Navajamo le nekaj najkarakterističnejših odlomkov člankov, ki jih je objavljala klerikalna »Slovenec« l. 1902. pod firmo: »Učitelji in šola na kmetih.« V št. 268. se zahteva od ljudske šole:

1. Da se otroci nauče gladko brati, pisati in za vsakdanjo potrebo računati. To je namen ljudske šole na kmetih v splošno. Ako to doseže, je položen temelj za nadaljno naobrazbo, ki si jo dobi vsak zase po knjigah ali drugih pripomočkih v svojem poklicu.

Da bi pa ljudska šola bila nekaka vežbalnica za slovnico, zemljepisje itd., pa nikakor ne smatramo za potrebno. — Pač pa smatramo za jako važno, da ima vsaka šola ali svojo knjižnico, če pa to ni povsod mogoče, naj pa ima vsaka župnija svoje izobraževalno društvo, ki je spojeno s knjižnico, katero naj po previdnosti šolskih činiteljev uporablja odrasleja mladina, ki je še v šoli ali pa iz šole izstopila.

2. Ker so otroci različno nadarjeni in različne pridnosti, zato se pa nam zdi napačno, da se otroke, ki so že vso šolsko materijo temeljito predelali in že vse dobro znajo, drži toliko časa v šoli, kakor zahteva sedanji splošni zakon. Kdor se je naučil vsega dobro v štirih letih, tega se naj pusti prej iz vsakdanje šole in se ga sili le še v ponavljajno šolo.

Oni učenci pa, ki iz zanikrnosti ali iz drugih vzrokov ne napredujejo, se pa naj drže v šoli 6 ali pa še več let. Na tak način bi se marljivost otrok zelo pospešila in starši bi se zelo brigali doma, da se otrok uči, ako bi vedeli, da

ako otrok napreduje, bo tudi za domačo pomoč prej šole prost. —

Torej v ti kratki zahtevi pač kristalizovana takozvana »Rottenhann'sche Weisheit der Schulgesetzgebung« iz leta 1805., ki veli: »Die Masse der Schüler sollte nur solche Begriffe erhalten, welche sie in ihren Arbeiten nicht stören und mit ihrem Zustande nicht unzufrieden machen — die Tendenz, herzlich gute und lenksame Menschen herauszubilden.«

To je: Napravimo šole z enostransko zanikrno vzgojo, z vzgojo, ki bo skrbela za narastek — klerikalnih hlapcev!

△

Pisarna

za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer.

XXII.

Zadnjič, v XXI. receptu napovedano razsodbo upravnega sodišča v zadevi nekompetenčnega stanovanja šolskega vodje, podavam sedaj doslovno v strogem slovenskem prevodu tako, kakor jo je deželni šolski svet štajerski okrajnim šolskim svetom l. 1901. razglasil, namreč:

C. kr. deželni šolski svet štajerski.

V Gradcu, dne 23. septembra 1901, šte. 7855.

Z razsodbo c. kr. ministrstva za uk in bogočastje z dne 22. maja 1900, šte. 11700, je bila neka šolska občina po § 29. zakona z dne 4. februarja 1870, komad 17. deželnega zakonika, za dolžno spoznana, da mora svojemu šolskemu vodji, ki se je zaradi pomanjkanja zakonitim zahtevam primerne stanovanja nahajal na dopustu, plačati 25% stanarinske odškodnine.

V pritožbi, ki jo je vložil dotični krajni šolski svet proti ministrski razsodbi pri upravnem sodišču, se je med drugim ugovarjalo tudi sledeče:

»Ministrska razsodba tudi v gmotnem oziru ni izpričana, zakaj z njo se je priznala šolskemu vodji stanarinska odškodnina za ves čas njegovega nameščenja brez ozira na to, ali je on tu svojo službo opravljal ali ne. Stanarina naj bi šolskemu vodji ne nujala odškodnine zato, ker ne dobi kompetenčnega stanovanja, temveč ona ga naj spravi v položaj, da si lahko oskrbi takšno stanovanje. Ako pa se ta namen, kakor je v našem slučaju res, s stanarinsko odškodnino ne da doseči, ker v kraju kompetenčnega stanovanja sploh najti ni, tedaj se mora takšno stanovanje oskrbeti na drug način.

To bi se doseglo z odstranitvijo pomanjkljivosti sedanjega stanovanja, ki se po strokovnem mnenju z dne 12. junija 1899 dado odpraviti.«

Na to ugovarjanje je upravno sodišče v svoji razsodbi z dne 28. junija 1901., šte. 5149, s katero je ono vso pritožbo kot v vseh ozirih neutemeljeno zavrnilo, opomnilo sledeče:

»Po jasnem besedilu zgoraj naštetih zakonov določbe doseže šolski vodja že s samim imenovanjem pravico do stanovanja, ki mora biti takšno, kakor ga označuje zakonova določba, oziroma, če takega stanovanja ni dobiti, do stanarinske odškodnine, ki je označena v zakonu.

Ta pravica traja v posameznem slučaju najmanj tako dolgo, dokler ni dotični šolski vodja odstavljen na zakonit način s svojega službenega mesta.

V tem pravu se torej ne more z okolnostjo, da je bil dotičnik za več ali manj časa zadržan izvrševati svojo službo, ali če je bil začasno na dopustu, ničesar izpreminjati, najmanj pa takrat, če se je to izjemno stanje, kakor v tem slučaju, provzročilo zaradi nezdravega, voditelju odkazanega stanovanja ali zovoljo nezmožnosti v dotičnem kraju najti drugo primerno stanovanje.

S tem razmotrivanjem se obenem rešujejo vsa v tej smeri v pritožbi našeta izvajanja, osobito ono docela krivo tolmačenje zakonove določbe (§ 29. zakona z dne 4. februarja leta 1870, deželnega zakonika šte. 16.) Po tem krivem tolmačenju bi v označenih slučajih zadelo šolskega vodjo dvojno zlo. Po eni strani bi ne dobil kompetenčnega stanovanja, po drugi pa tudi nobene stanarinske odškodnine ter bi bil na to odkazan, tako dolgo čakati, dokler bi krajni šolski svet mogel ali hotel oskrbeti kompetenčno stanovanje.

Šolska občina je velikoveč dolžna, dajati zaradi tega stanarinsko odškodnino, ker se upravičencu užitek kompetenčnega naturalnega stanovanja odteza zato, ker šolska občina ali ni mogla ali ni hotela dotičniku nuditi uživanja zakonitega naturalnega stanovanja.

Ker je torej tu radni normalni ukaz z dne 28. februarja 1886, šte. 817, čigar intencija je bila osobito tja namerjena, naj bi se nekompetenčna stanovanja šolskih voditeljev kolikor mogoče hitro nadomestila s kompetenčnimi, dal v tem slučaju dotičnemu okrajnemu šolskemu svetu povoda h krivemu razumevanju, se okrajni šolski sveti posebno opozarjajo na zgornjo rzsodbo upravnega sodišča.

Natančno razmotrivanje tega jako poučljivega slučaja je, v kolikor se je namreč postopanje pri šolskih oblastih odigralo, zapopadeno v 25. številki avstrijskega časopisa za upravo, kjer se osobito opozarja na to, da se je po ministrski rzsodbi, ki je začetkoma našeta, nekemu šolskemu vodji priznala pravica do stanarinske odškodnine šele od dneva, v katerem je bil izpraznil svoje nekompetenčno stanovanje.

Okrajni šolski sveti se torej ne bodo mogli odtegovati prepričanju, h kakšnim pomisleka vrednim prikaznim bi vodilo nepravilno stanje stanovanj šolskih voditeljev posebno v slučajih, v katerih ni v kraju niti potom najema dobiti kompetenčnega stanovanja; zakaj šolskega vodje ni mogoče v slučaju pomanjkanja kompetenčnega stanovanja v kraju šole zadržati in je on upravičen zahtevati ali dopust ali premeščenje.

Iz tega povoda se okrajni šolski sveti iznova pozivajo, delovati z vsem pritiskom na to, da se pomanjkljivosti nezdravih in nekompetenčnih stanovanj šolskih voditeljev odpravijo, oziroma da se napravijo povsod kompetenčna stanovanja.

Predsednik
Clary.

Ta velevažna rzsodba upravnega sodišča in ukaz deželnega šolskega sveta štajerskega je izšel v letu 1901., a ne morem se načuditi, da nam ga naši tovariši, zastopniki v okrajnih šolskih svetih, niso po časopisih priobčili.

Mnogo voditeljev (osobito po Kranjskem) prebiva še v slabih stanovanjih, a ne vedo si pomagati, nihče jih ne pouči ter jim ne da na roko kažipota, kako ravnati, da dobe stanu primerno in dostojno stanovanje.

Mogoča sta dva slučaja: Predsedniki okrajnih šol. svetov so to rzsodbo ali zamolčali in prikriili, ali pa so jo v sejah

priobčili, a se naši zastopniki niso brigali zanjo. To je v obeh slučajih slab znak napredka in skrbi za učiteljstvo in je dokaz, da so naše razmere bolne pri glavi.

Pisarna naj tudi tu pomaga. Vsak šolski voditelj, ki čutiš, da te žulijo čevlji, sezuj se ter pojdi bos po tem kažipotu; bos prideš hitreje do smotra! Tudi jaz sem se bil odločil nastopiti to pot, a glej, jedva sem sezul en čevelj, so že prihiteli zidarji, mizarji, ključarji, pečarji, slikarji itd. ter mi nekompetenčno stanovanje tekom dveh mesecev pretvorili v udobno kompetenčno, a jaz sem se na tihem radoval, da mi je odločnost ustvarila veljavo pri vseh onih, ki mislijo, da je učitelj podoben — prezirani ničli!

Dohtar Jona.

Dopisi.

Štajersko.

Učiteljska petindvajsetletnica. Dne 4. vinotoka smo praznovali v Mariboru učiteljski abiturijenti iz leta 1879. svojo službeno petindvajsetletnico, in sicer po dobro izbranem vzporedu. Slavnost se je izvršila sijajno in torej jubilentom v popolno zadovoljnost.

Preden pa popišem to redko svečanost, hočem v kratkem podati dragim tovarišem in tovarišicam zgodovino tega letnika. Evo torej! Komaj smo prestopili šolski prag leta 1875., že se je raznesla vest, da je nemila smrt pobrala zavodu marljivega in obče priljubljenega vadniškega učitelja, obenem c. kr. šolskega nadzornika, Hafnerja. Tudi profesor g. Franc Robič, sedanji državni in deželni poslanec, je ostavil zavod, ker je bil imenovan za c. kr. okrajnega šolskega nadzornika. Zavod je dobil nove učitelje v osehah profesorja Luka Lavtarja in vadniških učiteljev gg. Koprivnika Ivana, Lewitschigga in Vavroha. Gospod profesor Lavtar je bil postavljen za našega razrednika ter nas kot tak spremljal do mature. Tega leta je bil otvorjen prvi četrti letnik učiteljišča.

Leta 1875. smo kot dijaki različnih šol prisostvovali sv. maši zadušnici za umrlega bivšega cesarja Ferdinanda; a kot abiturijenti smo praznovali v krasno okrašeni dvorani v navzočnosti zavodnega učiteljskega objekta srebrno poroko Nj. Veličanstva našega presvetlega cesarja F. J. I.

Kot abiturijenti smo praznovali tudi desetletnico novega šolskega zakona. V četrtem letniku nas je bilo 37 in pri maturi so se nam pridružili 3 eksternisti; bilo nas je torej skupaj 40, in glej, zrelostni izpit smo prebili vsi. To število govori velikol!

Z našim odhodom je ostavil učiteljišče tudi takratni ravnatelj dr. Anton Elschnig ter se podal v zasluženi pokoj, ki ga uživa še danes kot 82letni starček, in sicer v Gradcu. Tega leta se je preselil tudi ves zavod zaradi pošle najemnine v druge prostore, a stare prostore so določili zopet prvotnemu namenu, namreč gostilnici, kjer smo se zdaj po 25letnem službovanju zbrali, da bi staro ljubezen in kolegialnost iznova ponovili.

Leta 1879. smo v teh prostorih, kakor sem že omenil, praznovali srebrno poroko našega dobrega deželnega očeta ter smo z navdušenjem peli »Vse za dom in za cesarja za cesarja blago, kri!« Danes pa, ko smo se zbrali k 25letnici svojega službovanja, smo navdušeni zaklicali: »Za našo nevesto, novo šolo, in za narodno prosveto žrtvujmo vse svoje skromne močil!«

Kakor povzamete, dragi čitatelji, iz teh podatkov, je bil torej ta letnik nekaj posebnega, osobito glede njegovega števila, in umevno je torej, da smo delali z vso marljivostjo na dostojno praznovanje 25letnice. Tovariši Marin, c. kr. vadniški učitelj v Mariboru, F. Ulrich, učitelj na šoli c. kr. južne železnice v Mariboru, J. Lasbacher, nadučitelj v Rušah, Al. Ditrich, nadučitelj pri Sv. Vidu, ter J. Drnjač, nadučitelj pri Sv. Petru, so se večkrat zbrali k skupnemu posvetovanju in temu komiteju se je posrečilo sestaviti program, po katerem se je 25letnica v vsakem obziru sijajno obnesla.

Že 3. oktobra zvečer se je zbralo okolo 20 jubilarntov k prvemu sestanku. Nekateri so prišli v družbi svojih soprog, otrok ali tovarišev učiteljev, drugi zopet v spremstvu dragih znancev in prijateljev šole.

Koliko veselega in žalostnega smo se pogovorili ta večer!

Drugo jutro, 4. oktobra, smo pričakovali še ostalih tovarišev jubilarntov ter se zbrali k skupnem zajtrku. Radostno in veselo je bilo, zakaj bilo nas je lepo število — 31.

Točno ob 10. uri smo šli v cerkev, kjer smo imeli naročeno službo božjo. Gospod ravnatelj Schreiner je bil toliko prijazen, da je počakal s svojim zavodom na običajno slovesno mašo; tako je bila združena dvojna slavnost. Jubilarntom so bili odkazani prostori, in gospod Vreže, c. kr. profesor veronauka na učiteljskišči, je stopil na leco ter imel ganljiv govor na jubilarnte.

Potem je bila slovesna maša, ki jo je daroval gospod kanonik Majcen; stregla sta mu pa profesorja dr. Medved in Vreže.

Opoldne smo se zbrali k skupnemu obedu ter si prav živahno pripovedovali o raznih prijetnih in neprijetnih dogodkih dosedanjega službovanja.

Po obedu smo odšli k fotografu, da bi imeli tudi pozneje spomin na ta lep sestanek. Naprosili smo gospoda profesorja L. Lavtarja, da bi se nam kot naš nekdanji učitelj in razrednik pridružil, kar je storil drage volje.

Ko smo se tako ovekovečili pri fotografu, smo se podali k pevski in muzikalni vaji, zakaj za 7. uro zvečer je bil napovedan koncert z raznimi točkami, ki smo jih morali izvajati večinoma jubilarnti. Ob pol 8. uri so bili vsi prostori pri »Gambrinu« natlačeni, in orkester je intoniral koračnico »Veseli devetinsedemdesetniki«, ki jo je nalašč za ta večer komponiral jubilarnt A. Ditrich. Po zadnjih krepkih zvokih je zadonelo po vseh sobah, in aplavz se je polegel šele, ko so igralci prijeli za glasbila, da bi koračnico ponovili.

Zdaj je nastopil gospod Marin ter v prav lepih in jedrnatih besedah pozdravil najprej svoje sošolce in potem navzoče nekdanje naše profesorje ter ravnatelja g. H. Schreinerja in vse profesorje in učitelje sedanjega zavoda in končno vse tovariše in prijatelje šole, ki so nas počastili s svojo navzočnostjo.

Spominjal se je največjega dobrotnika ljudskega šolstva, našega dobrega deželnega očeta, presvetlega cesarja in dobrega vladarja avstrijskih narodov, ter pozove navzoče, da se pridružijo njegovim besedam: »Nj. Veličanstvo, naš presvetli cesar Franc Jožef I., naj živi še mnogo let«, čemur so seveda vsi prisotni pritrdili z nepopisno navdušenostjo. Nato sta prisledla h glasovirju hčerka jubilarnta Marina in sin jubilarnta Ulricha ter sta četveroročno izvajala lepo kompozicijo »Na orlovih krilih«, ki jo je zložil nalašč za ta večer jubilarnt Klein.

Po frenetičnem aplavzu, ki je bil plačilo korektnemu izvajanju, je nastopil jubilarnt Ulrich ter nam podal v svojem

slavnostnem govoru živo sliko naše dijaške dobe, se spominjal s toplimi besedami naših tedanjih učiteljev in voditeljev. Poudarjal je osobito nerazrušljivo kolegijalnost in pravo bratovsko ljubezen, ki je vladala med nami, in ki nas je zopet združila po 25letnem, trudapolnem delovanju.

Spominjal pa se je tudi dveh umrlih tovarišev ter onih 5ih gospodov iz učiteljskega zbora, ki jih krije danes hladna zemlja. V znak sožalja so jubilarnti te govornikove besede poslušali stoje. Končal je govornik z besedami, da hočemo tudi zanaprej gojiti staro bratovsko ljubezen in kolegijalnost in sicer v čast sebi, in na korist našemu šolstvu.

Zopet se je oglašil orkester ter izvajal kompozicijo jubilarnta A. Ditricha »Dijaške sanje«, ki jo je zložil že 1879. pri odhodnici iz učiteljskišča, in ki so nam jo svirali pri takratnem koncertu. Ploskanju ni hotelo biti konca in kraja, in tovariš Jurko si je naložil Ditricha ter ga nosil po dvorani.

Potem, ko so se izvedle še nekatere pevske točke, so prišli na vrsto razni drugi govori. Jubilarnt Jurko je prav živo in v vezani besedi naslikal nekaj epizod iz svojega lastnega življenja. Največ smeha je obudila slika, kako so ga pri nekem ponočnem ekscesu preganjali policaji.

Tudi šaljivo predavanje tovariša Grossauerja je napravilo veliko smeha.

Govorila sta še potem gg. L. Lavtar in H. Schreiner. Prvi je poudarjal, kako srečno misel smo zadeli, da smo si umislili za jubilej ravno dan 4. oktobra in da nismo prišli sami, ampak da se vrši vsa slavnost nekako tako kakor družinski večer. Družina in šola naj bi bili složni in v medsebojni zvezi, potem bo imela ljudska šola boljših uspehov.

Gospod ravnatelj Schreiner pa je slavil kolegijalnost in bratsko ljubezen, ki smo jo sklenili na šolski klopi. Taka ljubezen je trajna, in tako prijateljstvo ostane nerazrušljivo. Zatrjeval nam je, da se tudi sedanji učiteljski zbor trudi pri dijaštvu zbuditi tako medsebojno ljubezen in bratsko prijateljstvo, ki je za izpolnjevanje dolžnosti in v dosego boljših uspehov na šolsko-kulturnem polju neobhodno potrebno.

Ko je prebral tovariš Marin došle dopise in brzojavke raznih tovarišev in duhovnikov, se je začel živahen ples, ki je trajal do poznega jutra.

Slavnost je bila končana, a mi smo ostali še skupaj. Po obedu šele je prišel čas, da smo se začeli poslavljati. Bratovsko smo si segli v roke in obljubili, da se snidemo čez pet let zopet k prijateljskemu sestanku.

Kakih 20 oseb nas je poletelo z vlakom v prijazen Lembah, kjer smo še nekaj časa prebili prav veseli in židane volje pri rujni kapljici znanega pekerčana. Še zvečer je bilo zbrano lepo omizje, ki je torej tretji dan vendar napravilo konec temu sijajnemu jubileju.

L.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Jubilejska samopomoč. P. n. člani, ki še tega niso storili, prosim, da poravnajo dolg za zadnji slučaj smrti in tudi prejšnje zaostanke!

Fr. Ks. Trošt,
predsednik.

Učiteljsko društvo kranjskega šolskega okraja zboruje dne 2. novembra ob 2. uri popoldne v Kranju. Dnevni red: 1. Pouk o čebelarstvu. Poročevalec nadučitelj Franc Rojina. 2. Spomini na Švico. Poročevalec nadučitelj Franc Luznar. K obilni udeležbi vabi vljudno odbor.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek dne 3. novembra 1904. ob pol 11. uri dopoldne v okoliški šoli po naslednjem dnevnem redu: Došli dopisi. Naznanila predsestva. Nekaj migljajev iz računstva, govori J. Kaukler. Nasveti. K obilni udeležbi najvljudneje vabi odbor.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico bo zborovalo dne 3. novembra 1904. ob 10. uri dopoldne v šoli Leitersberg. Vzporod: 1. Zapisnik o zborovanju dne 5. maja. 2. Dopisi. 3. Poročilo o XVI. skupščini »Zaveze v Postojni.« (Poročata delegata Matija Lichtenwallner in Martin Vodenik). 4. Poučne točke iz obravnave »nemško-avstrijske učit. zveze« v Mariboru. 5. Predlogi, nasveti i. t. d. 7. Predavanje o časti.

Avguštin Požegar,
načelnik.

Vabilo k zborovanju učiteljskega društva za celjski in laški okraj in k odkritju nagrobnega spomenika A. Šumljaku dne 2. novembra t. l. v Gotovljah pri Zalcu. Vzporod: A) Odkritje spomenika rajnemu tovarišu A. Šumljaku ob 9. uri zjutraj na gotoveljskem pokopališču. B) Zborovanje ob 10. uri dopoldne v konferenčni sobi gotoveljske šole: 1. zadnji zapisnik; 2. društvene zadeve in nasveti; 3. iz šolske prakse. — C) Skupen obed ob 1 uri popoldne v Gotovljah. Odhod iz Celja zjutraj ob 7 uri 40 min. z vlakom drž. železnice: Celje-Zeltweg. — Častna je naša dolžnost, da se — kolikor le mogoče — snidemo vsi: to smo dolžni vrlemu rajnemu kolegu. Tovariši in tovarišice, pridite polnoštevilno!

Armin Gradišnik,
predsednik.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 11. septembra t. l. v Gornjem gradu. Ker se je to zborovanje priredilo v proslavo onih društvenikov, ki službujejo že čez 30 let, se je zbralo tuokrajno učiteljstvo skoro polnoštevilno. Jubilanti gospodje: Josip Supanek, c. kr. okr. nadzornik, Matevž Dedič, nadučitelj v Bočni in Fran Praprotnik, nadučitelj v Mozirju, so zavzeli častne prostore, kakor tudi zastopniki okr. šol. sveta, kr. šol. sveta, okr. zastopa in trške občine gornjegrajske.

V pozdravnem nagovoru je predsednik gospod Kelc omenjal velikih zaslug današnjih jubilarov za šolstvo, učiteljstvo in narod, nakar se mu je g. Supanek v imenu treh »najstarejših« zahvalil, pozivajoč učiteljstvo, naj složno deluje.

Gosp. Kelc je referiral »Kako se vzgojijo trdni značaji«. Na občno željo priobči referent svoj temeljito sestavljeni spis v kakem strokovnem listu. O analfabetih je čital g. Bijanec odlomek iz obširnejše razprave. Ker je to aktualno vprašanje, zlasti za naš okraj, je želeli, da se o tem še večkrat pogovarjamo.

O Lehrmittelzentrale je poročal g. Kocbek ter razkazoval razne od tega društva izdane slike.

Po nekaterih lokalnih nasvetih je zaključil predsednik zborovanje, ki je trajalo čez tri ure.

Nato nas je slikal navzoči fotograf in smo šli k banketu v prostore gostilnice g. župana Sarba. Pridružili so se nam tudi g. Schechel, c. kr. šol. nadzornik za okraj Slovenji gradec, več učiteljskih soprog in drugih prijateljev učiteljstva.

Izmed obilnih napitnic omenjamo nekatere: g. Supanek cesarju, zavednemu kolegijalnemu učiteljstvu; g. Kelc jubilarom, nadzorniku g. Schechelu, odhajajočemu g. Armiču; g. Praprotnik vsem tovarišem in tovarišicam; gosp. Kocbek »boljšim polovicam« jubilarov; g. Dedič c. kr. okr. š. svetu in navzočim članom te korporacije; g. Sarb v imenu c. kr. okr. šol. sveta vrlemu okrajnemu učiteljstvu, na katerega je okr. šol. svet ponosen in kot župan trga Gornji grad pa naprednemu učiteljstvu itd.

Došlo je tudi več brzojavov in pismenih čestitk našim jubilarom.

Prihodnje zborovanje bo meseca novembra pri Korenu v Št. Janžu.

Književnost in umetnost.

Josip Germ: Belopeško jezero in Bled. Naš rojak in sin nadučitelja, akad. slikar in učitelj risanja gospod Josip Germ v Pragi (Václavské nam. 10), si je stavil nalogo, ki jo izvršujejo pri drugih in večjih narodih v prvi vrsti umetniška društva, z dosedanjo izdajo tribarvnih reprodukcij »Belopeškega jezera« in »Bleda«, ter se odločil k temu koraku le zaradi tega, ker Slovenci do sedaj nismo imeli razen nekaterih barvnih litografij odličnih Slovencev nikakih primernih slik lastnega proizvoda v okras domačih in zlasti društvenih in šolskih prostorov. Izbral je oni reprodukcijski način, ki se zanj sodobno odločujejo skoraj izključno umetniška društva in oni podvzetniki, katerim je v prvi vrsti na misli razširjatev dobrega okusa in reprodukcij, ki se odlikujejo po umetniškem značaju; izdal je pokrajinska predmeta, ker mi ravno teh še nimamo in ker morejo krasote naše domovine doma splošno, v inozemstvu pa še največ zanimanja vzbuditi. O umetniški ceni prve izdaje, ki je nedavno izišli izdaji Bleda enaka — pendant — je prinesla svoječasno večina čeških in slovenskih listov laskavo oceno; prejel je pa umetnik tudi privatno več toplih priznanj.

Upati je torej, da ga bodo z ozirom na vse to podpirali pri začetem delu prijatelji umetnosti in prirodne krasote, narodna društva in narodne šole; v interesu občnega napredka slovenske umetnosti in zanimanja za njo pa prosimo za priporočilo in razširjatev vse one, ki jim ugaja ideja in delo.

Kakor hitro bo z na Slovenskem prodanimi slikami pokrit strošek izdaje, porabi slikar Germ prebitek v brezplačno razpošiljatev prebitku odgovarjajočega števila slik onim, zlasti obmejnim šolam, ki si slik same ne morejo omisliti. Zaključek prodaje se svoječasno primerno objavi.

Velikost slik samih je: 50 × 32 cm, na kartonu 67 × 51 cm; cena na kartonu samem po 6 K, v rdečkasto rjavem jelšovem okviru s steklom brez kartona po 10 K, v takem okviru in na kartonu po 12 K, v vzorkovem okviru s steklom brez kartona po 12 K, na kartonu po 15 K.

Dovolj se tudi plačevanje na obroke, trgovcem se da pri nakupu primeren popust!

Poštnina in zaboj se računa za lastni strošek, pošiljatev slike na kartonu in v zavitku s poštnino 40 h.

Doslej je bilo — žal! — med Slovenci zanimanje za Germovo plemenito in umetniško delo nad pričakovanje majhno. Dočim je n. pr. kupilo c. in kr. vojno ministrstvo obe sliki za vse svoje šole, ni kupila doslej na Slovenskem — horrible dictu — Germovih slik niti ena narodna šola, in ni jih kupilo niti eno narodno društvo. Nizka cena temu gotovo ni kriva, pač pa — brezmejna brezbriznost. Pri nas seveda rajši krasimo stanovanja z neumetniškimi, dostikrat diletantsko-slabimi tujimi zmazami, a slovenski umetnik reproducira z velikimi denarnimi žrtvami svoja umetniško dovršena dela — zase! Tako je z našim kulturnim napredkom! Obe imenovani sliki bi morali viseti v vsaki šoli in v vsakem stanovanju! To polagamo na srce krajnim šolskim svetom. Ti naj poskrbe, da spoznava naša mladina lepo svojo domovino vsaj na lepih slikah domačega umetnika!

Vestnik.

Učiteljski konvikt. Janko Mohorko, učitelj-voditelj pri Št. Jerneju nad Muto (Štajersko), 1 K 56 h, ki si jih je prislužil kot vojak-rezervist pri letošnji orožni vaji od 20. septembra do 3. oktobra v Celju.

Osebnosti na Kranjskem. Pomožna učitelja Anton Knap v Vrabčah in Bogomir Fegic na Colu sta imenovana na istih mestih za provizorična učitelja. Na v dvorazrednico razširjeni ljudski šoli v St. Lovrencu je nastavljena izprašana učiteljska kandidatinja Amalija Hinkova. Stalno so nameščeni Anton Turk v Orehku, Marija Curk v Razdrtem in Marija Carli na Ostrožnem brdu. Stalni suplent v Ljubljani

Karel Wider je premeščen na I. mestno deško šolo. V pokoj so šli Avgust Arselin v Prečni, Leopoldina Rozman pri D. M. v Polju in Ana Vernik v Leskovcu. Prov. učiteljica Silvija Fux v Metliki se je odpovedala svoji službi. Na njeno mesto je imenovana abs. učit. kandidatinja Ivanka Borštnik.

† **Dr. Vladimir Levec.** Slovenec nima sreče! Mož za možem mu pada v grob, a tako počasi se polnijo nastale vrzeli! Dne 8. t. m. je umrl, komaj 28 let star, dr. Vladimir Levec, profesor na vseučilišču v Freiburgu v Švici. Mladi učenjak je bil sin deželnega šolskega nadzornika g. Fr. Levca, ki mu izrekamo ob nenadomestni izgubi svoje iskreno sočutje! Dr. Vladimir Levec je bil vzor pridnega, neumorno delavnega učenega moža, ki je vse svoje izkušene in globoke vednosti posvetil v prvi vrsti naši domači povestnici. Znamenita njegova dela so bila priobčena v naših znanstvenih časopisih in so dokaz njegovega temeljitega znanja in jasnega razsodnega duha. Izpričujejo zrelost misli in bistro oko. Utrajalo se je v nas prepričanje, da se razvije iz njega morda najodličnejši slovenski zgodovinar, ki bo v čast rojakom in domovini! In hipoma ta silna tragedija: komaj je stopil na pot z brezbrojnimi načrti in jekleno voljo — pa pride konec, tako hipen in žalosten, da je človeku tesno in solzno v duši! — Dr. Vladimir Levec je bil kot človek tih in ponižen, vljuden in prijazen, da je bila njegova bližina vsakemu draga in prijetna. Po zunanjsčini bi nihče ne sodil na odličnost njegovih zmožnosti. Imeli smo priliko večkrat občevati z njim. Zatorej tudi vemo, da je bil iskren prijatelj naprednega slovenskega učiteljstva, na katerega prizadevanja je gledal pazljivo in z odkritim zanimanjem. Zamrlemu učenjaku bodi ohranjen neminljiv spomin tudi med naprednim slovenskim učiteljstvom!

Deseletnica. Dne 4. in 5. t. m. so obhajali v Mariboru 10letnico mature ti-le slovenski gg. učitelji: Brumen Anton, nadučitelj v Cadramu, Fras Janez, učitelj v St. Vidu pri Ptuj, Koropec Ivan, učitelj v Doštanju, Kocmut Rudolf, učitelj pri Sv. Barbari v Halozah, Kvac Ivan, nadučitelj pri Sv. Martinu v Rožni dolini, Lovrec Josip, nadučitelj v Majšpergu, Karničnik Hinko, učitelj na Polzeli, Pušenjak Ivan, šolski vodja v Šmihelu nad Mozirjem, Skrbinišek Ognjeslav, šolski vodja v Planinci pri Mariboru, in Vrečer Rajko, učitelj v Žalcu.

Šolstvo na Koroškem. Deželni šolski svet je izdal odlok, da praznik cerkvenega patrona ni prost dan za šolarje, vendar pa se smejo krajni šolski sveti poslužiti pravice, ki jim je dana v § 10. šolskega zakona z dne 20. avgusta 1870, ter oprostiti šolarje za dan, ko obhajajo praznik domačega cerkvenega patrona. — Prov. učiteljem je bil imenovan za Šmihel nad Pliberkom podučitelj L. Primožič. — Za podučitelje, oziroma podučiteljice pridejo: Fr. Aichholzer v Kotlje, Gust. Tschauko v Kaplo na Dravi; Matilda Bok v Škocijan, Mar. Remžgar v Crno, Jož. Pollack na Gozdanje. — Razpisane službe: Mesto učiteljice na 5razr. šoli v Borovljah, šolskega vodje v Naborjetu in Kazazah, učitelja na 5razr. slovenski šoli v Št. Jakobu in na 2razr. utrkvistični šoli v Št. Primožu. — Koroške srednje šole štejejo letos učencev: celovška gimnazija 500, realka 347, beljaška gimnazija 288, gimnazija v Št. Pavlu 185, celovško učiteljsiše 213, pripravnica za učiteljice 52, pripravnica uršulink 92.

Tovarišem kmetijskega tečaja! Z odlokom c. kr. deželnega šolskega sveta nam je priznanih še 12 K dnevne. Ako se to zgodi, ste mi obljubili, da dá vsak po 1 K za »Učiteljski konvikt«. Tovariš Barle mi jo je že poslal; prosim še druge, naj store isto, da izročim potem vsoto »Učiteljskemu konviktu«.

Fr. Ks. Trošt.

Pomanjkanje ljudskih učiteljev na Kranjskem. V poslednjih letih je na Kranjskem nastalo silno pomanjkanje ljudskih učiteljev. Ker ni dobiti usposobljenih učiteljev, podeljujejo sedaj učiteljske službe upokojenim uradnim slugam, zaradi nesposobnosti iz službe odpuščenim dacarjem, bivšim frančiškanskim kozlom. Da, celo v Novem Kotu (Kočevski okraj) so šolskovoditeljsko službo podelili bivšemu ovčarskemu pastirju. Torej celo to je mogoče na Kranjskem, da postane preprosti ovčarski pastir brez nadaljnjih študij ljudski

učitelj. Dobri učitelji zapuščajo Kranjsko, in po ljudskih šolah sedaj taki elementi, kakor smo označili, preobračajo kozle. Samoobsebi je umevno, da so take razmere v veliko škodo ljudski izobrazbi, da, v škodo celokupni Sloveniji. Kako li bodo nas drugi narodi upoštevali in cenili, ako vidijo, da v središču Slovenije tako malo skrbe za ljudsko izobrazbo. Narod, ki ne skrbi za ljudsko izobrazbo, se bliža svojemu propadu. Da so se na Kranjskem razvile tako žalostne ljudske šolske razmere, je kriva največ klerikalna stranka, ki s svojo brezvestno deželnozborsko obstrukcijo zavira povišanje plač ljudskih učiteljev. Klerikalci so breznarodni in nasprotniki ljudske izobrazbe; saj je le nevedno ljudstvo dozvetno za klerikalizem.

To so pedagogi. Od 13. do 17. septembra se je vršila na Dunaju deželna učiteljska skupščina za Spodnje Avstrijsko in tam je stavil meščanski učitelj Bruche naslednji predlog: »Deželna učiteljska konferenca izjavlja, da bi se z ustanovitvijo čeških šol na Dunaju in po Spodnjem Avstrijskem oškodovalo nemško šolstvo dežele in se torej z ozirom na to, da ni nikake potrebe za take zavode, izreče z vso odločnostjo proti vsaki taki ustanovitvi.« — **Predlog so sprejeli!** — Nemci so pač povsod enaki. Kadar gre za ponemčevanje drugih narodov, jim je vsako sredstvo dobro, a da se postavi tako odličen zbor pedagogov, v katerem so imeli celo takozvani svobodomiselní učitelji znatno večino, na tako strankarsko stališče in odreka Čehom pravico do pouka po temeljnih načelih pedagogike, nas je vendar presenetilo. — Kaj bi rekli nam in kaj bi se zgodilo, ako bi pri »Zavezi« stavili in sprejeli sličen predlog glede nemških šol?! Sedaj pač vidimo, kako si mislijo internacijalizem nemški svobodomisleči tovariši!

Pred izpraševalno komisijo v Gorici se začno izpiti učne usposobljenosti za ljudske in meščanske šole dne 4. novembra. Prošnje je podati do danes. — Tega nismo mogli objaviti prej, ker se ne zdi ravnateljstvu omenjene komisije potrebno, da bi naš list, ki ga bere tudi goriško učiteljstvo, pravočasno obvestilo. To je jako površno in zanikrno!

Pred izpraševalno komisijo v Kopru se začno izpiti za učno usposobljenost dne 14. novembra. Prošnje je podati do konca tega meseca.

Potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem prežalostno novico, da je naš presrečno ljubljeni, pridni in ubogljivi sin, oziroma brat

Silvo

učenec V. razr. na I. mestni šoli

dne 18. oktobra 1904 ob 10. uri zvečer, prejemi sv. zakramente za umirajoče, po dolgi, zelo mučni bolezni v 11. letu svojega življenja vdan v voljo božjo, izdahlil svojo blago dušo.

Pogreb predragega rajnika bo v **četrtak ob 4. uri popoldne** iz hiše žalosti v Šubičevih ulicah št. 3, na pokopališče pri Sv. Krištofu.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v četrtek, dne 27. t. m. ob 8. uri dopoldne v farni cerkvi Marijinega Oznajenja pri oo. frančiškanih.

Predragega umrlega priporočamo v blag spomin in pobožno molitev ter prosimo tihega sožalja.

V Ljubljani, 18. oktobra 1904.

Jakob Dimnik,
nadučitelj,
oče.

Josipina Dimnik
roj. Kraigher,
mati.

Slavoj, Ivan, Stanko,
bratje.

Mesto posebnega oznanila.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 4172.

Kranjsko.

Na petrazredni c. kr. rudniški ljudski šoli v Idriji je stalno popolniti mesto učitelja z letno plačo 1000 kron, aktivitetne doklade letnih 200 kron in pravico do šest petletnic po 100 kron.

Prosilci naj vložijo svoje lastnoročno pisane prošnje z dokazom učne sposobnosti za ljudske šole z nemškimi in slovenskimi učnimi jeziki predpisanimi potom do 15. novembra 1904 pri podpisnem c. kr. rudniškem ravnateljstvu.

C. kr. rudniško ravnateljstvo v Idriji, dne 12. oktobra 1904.

Z. 547/I

Štajersko.

An der einklassigen Volksschule in St. Veit ob Waldegg kommt die Stelle eines Lehrers und Schulleiters mit den Bezügen nach der zweiten Ortsklasse zur Besetzung.

Bewerber um diese Stelle wollen ihre mit dem Nachweise des Besitzes der österreichischen Staatsbürgerschaft und der Befähigung zur subsidiarischen Ertheilung des katholischen Religionsunterrichtes, dem Reifezeugnisse und Lehrbefähigungszeugnisse u. s. w. belegten Gesuche bis 15. November 1904 an den Ortsschulrat in St. Veit ob Waldegg, Post Missling, leiten.

K. k. Bezirksschulrat Windischgraz, am 1. Oktober 1904.

Prošnja

vsem učnim osebam, učiteljskim društvom in stalnim odborom okr. učiteljskih konferenc na Spod. Štajerskem.

Ugodni odlok c. kr. najvišega upr. sodišča, ki ustreza terjatvam stalnih konferenčnih odborov, da se plačajo, ozir. povrnejo njihovim članom troški o prilikah pogovorov konferenčnih tem, je p. n. učiteljem in učiteljicam znan.

Preostaja še plačati ekspenzar 400 K, ki ga ima dobiti odvetnik dr. Friderik Sorko v Gradcu za svoje skoraj 3-letno zastopanje reči, za obilne informacije, pisarije in dvakratno osebno zagovorstvo na Dunaju.

Okraji Maribor, Slov. Bistrica in Sv. Lenart so nabrali 85 K + 34 K + 29 K = 148. Nabirati in nabirati je še ostane 252 K.

Učiteljstvo navedenih treh okrajev je poverilo daljno nabiranje donoskov meni, ki prav vljudno prosim, da prispevate učne osebe in učiteljske skupščine vsaj po 20 h od osebe za poravnanje ostalega dolga 252 K, ki bi ga mi sami pač težko plačali.

Če bi se g. društ. načelnikom ne posrečilo pridobiti g. tovarišev za mali prispevek, oziroma jih prepričati o potrebni stanovski edinstvenosti, prosim, da zložijo vsaj člani letošnjih stalnih odborov skupno po 4 K. Ker imamo na Štajerskem 68 okrajev, bi morebiti dosegli nekaj kron prebitka, s katerim bi vsaj deloma povrnili stroške g. tovarišu Francetu Pirkmajerju, nadučitelju v Frajhamu, ki je imel mnogo skrbi, potov in pisarij v sedaj dognani zadevi. Ne gre nikakor, da bi izrekli učitelji g. Pirkmajerju le hvalne besede za njegovo duševno požrtvovalnost, prezrli pa njegove stroške.

Pravijo: »Pri denarju se tovarištvo neha«, a mi recimo: »Pri tovarištvu nas denar ne zmeša.«

Račun o prispevkih in njih uporabi bo mariborski stalni odbor svoječasno objavil.

Nadejajoč se blagohotne ustrežbe

Vas pozdravlja

Avguštin Požegar,
nadučitelj.

Žitečka vas, pošta Vurmberg pri Ptuj, 10. vinot. 1904.

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“

Zahtevajte

cenike

za po najnovejših predpisih izdelane

šolske zvezke

pri

Iv. Bonaču v Ljubljani.

Istotam se dobivajo tudi vse šolske potrebščine.

**Tovarniška zaloga Grubbauerjevih
— in drugih šolskih zvezkov. —**

Jernej Bahovec v Ljubljani

Sv. Petra cesta št. 2. Resljeva cesta št. 7.

priporoča slav. krajnim šolskim svetom, učiteljski in šolam tovarniško zalogo Grubbauerjevih zvezkov; **dobička teh zvezkov je deležen „Učiteljski konvikt“** in se dotični zneski objavljajo v »Učiteljskem Tovarišu«.

Šolske knjige za ljudske šole, Črnivčeve nastenske table, dnevniki, peresa „Učiteljskega konvikta“, papir ter druge pisalne in risalne potrebščine.

Solidna in točna postrežba
je zagotovljena.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Idriji. Naročnino pa prejema gosp. Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/3 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih Jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.